

Opiskeluhoultoryhmä - toimijat, tavoitteet ja toiminnan sisältö

Lukiossa toimii opiskeluhoultoryhmä, joka kokoontuu kartoittamaan opiskeluhoollon kehittämistarpeita lukukausittain ja asiakastapauksissa aina tarvittaessa. Opiskeluhoultoryhmään kuuluvat rehtori, opinto-ohjaaja, koulupsykologi, kouluterveydenhoitaja sekä koulukuraattori/sosiaalityöntekijä. Myös opettajat ja opiskelijan huoltajat voivat tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella osallistua opiskeluhoultoryhmän työskentelyyn.

Opiskeluhoultoryhmälle asiat ohjautuvat lähinnä opettajakunnan, opinto-ohjaajan tai koulukuraattorin kautta. Työryhmän kokouksissa sovitaan työnjaosta sekä tarvittavista toimenpiteistä aikatauluineen. Ongelmatilanteisiin pyritään puuttumaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Toimintaperiaatteena on ennaltaehkäisevä työskentely ja opiskelijan hyvinvoinnin tukeminen. Muun muuassa oppilaskunnan toiminnalla pyritään edistämään yleistä hyvinvointia. Oppilaskuntaa kuullaan palveluiden riittävyyden ja laadun varmistamiseksi lukuvuosittain tehtävällä kyselyllä.

Kouluterveydenhoitajan, koulukuraattorin ja koulupsykologin säännölliset käynnit ovat osa ennaltaehkäisevää työtä. Ensimmäinen tapaaminen on välittömästi koulun alkaessa. Kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori ja koulupsykologi käyttävät Wilmaa -järjestelmää, mikä mahdollistaa ammatillisten toimijoiden ja opiskelijoiden välisen sujuvan viestinnän/yhteistyön sekä ajanvarauksen.

Kouluterveydenhoitajan ja -kuraattorin vastaanottotilat ovat syksystä 2016 alkaen peruskoulun tiloissa. Koulupsykologi voi myös ottaa vastaan peruskoulun tiloissa, mutta pääasiassa käytetään terveystakeskusten vastaanottotiloja.

Koulukuraattori aloittaa yhteistyön oppilaskunnan ohjaavan opettajan ja oppilaskunnan hallituksen kanssa syyslukukaudella 2016 tavoitteena kouluhyvinvoinnin tukeminen ja ennaltaehkäisevä työ (esim. pienimuotoisten tapahtumien järjestäminen). Koulukuraattori tukee ja ohjaa myös ystävätutoreina toimivia. Koulukuraattori pitää päivänavauksia ja vieraillee muutoinkin lukiossa tapaamassa opiskelijoita.

Kouluterveydenhuollon tehtävänä on omalta osaltaan tukea jokaista opiskelijaa ylläpitämään omaa terveyttään ja ohjata opiskelijaa terveiden elämäntapojen pariin. Tavoitteena on tukea nuoren opiskelijan tasapainoista ja yksilöllistä kehitystä. Erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille suunnataan tehostettua terveydenhoitoa. Opiskelijaterveydenhuoltoon kuuluu mm. terveydentilan seuranta ja arviointi (terveystarkastukset), kutsuntaikäisten terveystarkastukset, jatkotutkimuksiin tai hoitoon ohjaaminen, ehkäisyneuvonta ja ensiapu koulussa tapahtuvissa tapaturmissa.

Yksittäisen opiskelijan kanssa toimitaan opiskelijalähtöisesti. Ehdoton vaitiolo ja opiskelijan intimitetin suojaaminen ovat perusperiaatteita. Opiskelijan asiassa toimitaan hänen omilla ehtoillaan hänen oikeusturvaansa ja näkemyksiään kunnioittaen. Opiskeluhoollossa lähtökohta on yhteistyö huoltajien kanssa kuitenkin siten, että opiskelijan näkemys on etusijalla.

Opiskeluhoollon toimenpiteet kirjataan lupamenettelyyn ja salassapitovaatimusten mukaisesti oppilaitoksen hallinto-ohjelmaan. Lukuoikeus, mikäli erillistä lupaa ei ole pyydetty, on rehtorilla, opinto-ohjaajalla ja huoltajilla. Kirjaukset tehdään asiakkaan luvalla ja opinto-ohjaaja vastaa kirjaamisesta.

Opiskeluhuollon tarpeen arviointi ja resurssien varaaminen perustuu lukuvuosittain tehtävään arvioon. Seuraavan lukuvuoden tarve arvioidaan oppilashuoltoryhmän kokouksessa kevätlukukauden lopussa

Sosiaali- ja terveystalalan palvelut

Opiskelijalla on käytettävissään myös muut kunnan terveyden- ja sosiaalihuollon palvelut. Terveystalukseen lääkäriin vastaanotolle pääsee joko varaamalla ajan itse tai kouluterveydenhoitajan kautta. Lääkäriin vastaanotto on ilmainen alle 18-vuotiaalle. Mielenterveytoimistoon psykiatrisen sairaanhoitajan vastaanotolle sekä perhesuunnitteluneuvolaan pääsee ajanvarauksella. Tarvittaessa kouluterveydenhoitaja, opinto-ohjaaja tai koulukuraattori voi auttaa ajanvarauksessa/varata ajan, mikäli opiskelijan kanssa niin sovitaan.

Hammashuolto, joka on ilmainen alle 18-vuotiaille, toimii terveystaloksessa. Sosiaalityöntekijän vastaanotto on kunnantalolla.

Muut kunnan palvelut

Opiskelijoilla on mahdollisuus käyttää myös kunnan sivistystoimen palveluita, erityisesti nuorisolaikuntatoimen, kirjaston sekä "Meän opiston" tarjontaa. Lisäksi seurakunta ja kansalaisjärjestöt tarjoavat toimintaa nuorille.

a) Opiskelijan suojaaminen väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Koulukiusaamista on, jos opiskelijaan kohdistuu toistuvasti joko psyykkistä ja/tai fyysistä negatiivista toimintaa. Kiusaamiseen puututaan aina.

Kiusaaminen voi olla suoraa tai epäsuoraa. Esimerkkinä epäsuorasta kiusaamisesta on ryhmän ulkopuolelle jättäminen, välttelevä, vähättelevä ja kielteinen suhtautuminen ja selän takana puhuminen, mukaan lukien toiminta sosiaalisessa mediassa.

Kiusaamista voi epäillä seuraavissa tilanteissa:

- Opiskelija on toistuvasti yksin sekä taukojen aikana että luokkatilanteissa.
- Opiskelijan poissaolot lisääntyvät.
- Opiskelijan vastauksiin suhtaudutaan kielteisesti, nauraen tai vähätellen.
- Opiskelijaa ei haluta valita joukkueisiin/ryhmiin tai hänellä teetetään tehtäviä vastoin hänen tahtoaan.
- Opiskelija vaikuttaa ahdistuneelta tai surulliselta.

Toimintasuunnitelma kiusaamisen ehkäisemiseksi

Kiusaamista voidaan ehkäistä seuraamalla aktiivisesti tilanteita oppitunneilla, välituntien/taukojen aikana ja muussa koulun toiminnassa. Kaikilla opiskelijoilla ja koulun koko henkilökunnalla on vastuu, että koulussa viihdytään ja voidaan hyvin. Erityinen vastuu on jokaisen ryhmän ryhmänohjaajalla ja ystävätutoreilla. Mikäli kiusaamista esiintyy, siihen tulee puuttua välittömästi.

Toimenpiteet:

Kiusaamisen havainnut opiskelija tai henkilökunnan edustaja puuttuu tilanteeseen välittömästi. Mikäli opiskelija kokee puuttumisen vaikeaksi, hän ottaa yhteyttä ryhmänohjaajan/opinto-ohjaajaan/rehtoriin. Ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja tai rehtori keskusteleo asianosaisten kanssa tavoitteena tilanteen selvittäminen sekä hyväksyttävän käytöksen rajojen osoittaminen. Asian jatkokäsittely on tilannekohtaisen: tarvittaessa asiaa käsitellään opettajainkokouksessa tai muussa palaverissa. Keskeistä on kuulla kaikkia osapuolia ja lähtökohtaisesti noudattaa kiusatun toivomusta asian jatkokäsittelyssä. Mikäli kiusaaminen jatkuu, ryhmänohjaaja ottaa yhteyttä sekä kiusaajan/kiusaajien että kiusatun huoltajiin. Tarvittaessa asiaa käsitellään opiskelijahuoltoryhmässä ja tilanteesta riippuen, myös vanhempainillassa. Vaikeissa kiusaamistilanteissa asiassa voidaan konsultoida ja/tai viedä asia poliisille ja/tai sosiaali-terveysviranomaisille.

Kiusaamistilanteiden käsittelystä on pidettävä pöytäkirjaa. Samoin on säilytettävä kaikki asiaan liittyvä materiaali/dokumentit. Tarvittaessa kiusattu on ohjattava kirjaamaan tilanteet ja säilyttämään esimerkiksi viestit, kommentit tms. Kirjallisen materiaalin säilyttämisessä ja kaikissa asian käsittelyn vaiheissa on huomioitava salassapito ja vaitiolovelvollisuus, josta kaikkia asianosaisia on muistutettava. Ryhmänohjaaja vastaa edellä mainitusta dokumentoinnista ja huolehtii asiakirjojen säilyttämisestä oman opiskelijaryhmänsä osalta.

Oppilaskunta osallistuu toimintaohjeiden laatimiseen.

Toimintaohje väkivalta/väkivallan uhkatilanteissa

- Mikäli koulussa ilmenee fyysistä/psyykkistä väkivaltaa tai väkivallan uhkaa, tilanteeseen on puuttuttava välittömästi. Oikean toimintatavan varmistamiseksi on arvioitava tilanne ja tilanteeseen johtaneet tekijät.
- Omalla toiminnalla on pyrittävä tilanteen rauhoittamiseen ja vältettävä aggressiota lisäävää käyttäytymistä.
- Uhkaavassa tilanteessa on arvioitava mahdollisuus perääntyä tilanteesta.
- Tärkeintä on huolehtia henkilöturvallisuudesta: sekä toisten että omasta.
- Mikäli hälytyksen tekeminen ja avun pyytäminen muulta henkilökunnalta/viranomaisilta on mahdollista, se on tehtävä välittömästi.
- Uhkaavista tilanteissa on muistettava, että aggressiivisen, päihtyneen tms. henkilön käyttäytymisen ennakointi on vaikeaa.
- Kaikista uhkaavaksi koetuista tilanteista on ilmoitettava rehtorille, joka huolehtii jatkotoimenpiteistä.
- Mikäli opiskelija on väkivaltatilanteessa osapuolena, asia viedään opiskelijahuoltoryhmän käsiteltäväksi.
- Mikäli opettaja on osallisena väkivaltatilanteessa, on otettava yhteyttä työsuojeluvaltuutettuun ja täytettävä tarvittavat lomakkeet.
- Kaikille tilanteen osapuolille on tarjottava jälkihoitoa. Jälkihoitoa voivat tarvita myös sellaiset opiskelijat ja henkilökunnan jäsenet, joihin uhka ei suoranaisesti kohdistunut.
- Rehtori vastaa tiedottamisesta huoltajille ja muille koulun ulkopuolisille tahoille.

b) Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Oppilaitoksella on erilliset kriisitoiminta- ja turvallisuussuunnitelmat. Kriisisuunnitelmassa (Liite 4) on eritelty toimenpiteet ongelma-, onnettomuus- ja kriisitilanteissa sekä opiskelijalle tarjottava tuki

ja ohjaus erilaisissa vaikeuksissa. Turvallisuus- ja poistumissuunnitelmat (Liitteet 5 ja 6) ohjaavat toimintaa hätätilanteissa.